

Naam: Hilly Meijer
Datum: 11 december 2018
Team/teamonderdeel: SL Strategie
Telefoonnummer: 0631997664

Collegevoorstel

Onderwerp	Maatregelenplan 2019 kostenbesparing zorg, participatie en minima
Advies Is er een uiterste behandeldatum?	Bespreekstuk Ja, 18 december 2018
Hoofdpogave	
Portefeuillehouders	E.J.F.M. van Mierlo/A.Maathuis/A.Langius
Openbaar	Openbaar
Raadsvoorstel of raadsbrief	n.v.t.

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:

In het coalitieakkoord zijn voor zorg en participatie een aantal ambities opgenomen. Dit betekent voor zorg dat er in de periode van 2019 tot en met 2022 olopend een bedrag van in totaal 7,5 miljoen euro structureel bespaard moet worden. Daarnaast is opgenomen dat voor participatie in de periode van 2019-2022 een olopende taakstelling van 1,95 miljoen euro ingevuld moet worden. Om dit te realiseren zijn in het Maatregelenplan besparingsvoorstellen uitgewerkt, voor allereerst het jaar 2019. Er zijn concrete voorstellen tot bezuinigingen en besparingen gedaan voor een bedrag van 1,1 miljoen euro op zorg en 650 duizend euro op participatie.

Voor de jaren daarna worden zoekrichtingen voorgelegd. Bij de perspectiefnota 2020 wordt een deel van deze zoekrichtingen nader uitgewerkt.

Voorgesteld besluit

1. Het Maatregelenplan 2019 voor kennisgeving aan te nemen, met daarin:
 - Het afwegingskader:
 - a. de gemeente dient de wettelijke taken uit te voeren op het gebied van zorg en participatie,
 - b. beleidsplan "Samen mee(r) doen" en coalitieakkoord zijn het uitgangspunt,
 - c. maatregelen zorgen voor afbuiging van zware zorg naar lichtere vormen van zorg en ondersteuning
 - d. de maatregelen bevatten een businesscase.
 - voorstellen om de bestaande en nieuwe taakstellingen op de WMO, Jeugd en de Participatie vanaf 2019 concreet in te vullen;
 - voorstellen tot maatregelen en zoekrichtingen voor de komende periode.
2. Voor 2019 in te stemmen met besparingen op zorg en onderwijs, namelijk:
 - Incidentele besparing van de middelen Gezond in de Stad van 0,24 miljoen euro;
 - Besparing van de middelen voor Wmo maatwerk, ondersteuning maatschappelijke deelname (OMD), van 0,30 miljoen euro;
 - Structurele besparing op de middelen voor peuteropvangbudget (taakveld 143141) van 0,15 miljoen euro.
3. Voor 2019 in te stemmen met besparingen op participatie, namelijk:
 - het budget van de bijstandsuitkeringen te verlagen met 0,25 miljoen euro;
 - het budget van de participatie te verlagen met 0,4 miljoen euro.
4. In 2019 besparingen binnen het minimabeleid te realiseren door:

- Een besparing van 0,1 miljoen euro op de bijzondere bijstand;
 - een besparing van 0,3 miljoen euro op de collectieve ziektekostenverzekering;
 - een besparing van 0,6 miljoen euro door de versoering van de individuele inkomens toeslag en geen verhoging individuele studietoelage;
 - een verlaging van het budget van "Almelo doet Mee" van 0,09 miljoen euro.
5. Voor de implementatie van het Maatregelenplan een meerjarig incidenteel project in te stellen voor 2019-2022, waarin 1,75 miljoen euro vanaf 2019 beschikbaar wordt gesteld;
 6. Dit te dekken uit de reeds bij begroting beschikbaar gestelde innovatiemiddelen;
 7. Voor de implementatie van het Maatregelenplan een meerjarig incidenteel project in te stellen voor 2019-2022, waarin 0,75 miljoen euro vanaf 2019 beschikbaar wordt gesteld;
 8. Dit te dekken uit de reeds bij begroting beschikbaar gestelde innovatiemiddelen.
 9. In februari 2019 een politiek beraad te organiseren om de Raad te informeren over de voorgestelde besparingen en eventuele zoekrichtingen voor de periode daarna.
 10. De raad voor te stellen de programmabegroting 2019 bij verzamelbesluit aan te passen.
 11. De raad te informeren via bijgevoegde raadsbrief.

Inleiding

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor veel nieuwe taken op het gebied van zorg, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen. Aan deze decentralisatie van overheidstaken is door het Rijk een forse bezuiniging gekoppeld. Reeds in 2013 heeft de raad via de Perspectiefnota het college de opdracht gegeven de sociale agenda uit te werken langs de lijn van systeeminnovatie, teneinde de cumulatieve van risico's en bezuinigingen als gevolg van de decentralisaties op te vangen. Hierop is de afgelopen jaren ook ingezet en dit heeft tot resultaten geleid.

Als gemeente en in de stad werken we hard aan de transformatie in het sociaal domein. Dit gebeurt op allerlei fronten. Het aantal initiatieven vanuit de gemeente en de stad is groot. We merken dat dit veel vraagt in het bewaken van samenhang. Tegelijkertijd is de financiële uitgangspositie van onze gemeente kwetsbaar. Er zijn forse tekorten in de uitvoering van de taken in het sociaal domein. We staan voor een grote maatschappelijke en financiële opgave om de ondersteuning en zorg voor iedereen bereikbaar en betaalbaar te houden.

Om de uitgaven op de Wmo en de Jeugdzorg te kunnen betalen wordt jaarlijks een bedrag uit de algemene middelen toegevoegd aan deze budgetten. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de gemeente Almelo voor de Wmo en de Jeugdhulp uit wil komen met de beschikbare middelen die het Rijk voor de Wmo en de Jeugdhulp ter beschikking stelt. Dit betekent een financiële opgave oplopend naar een bedrag van 7,5 miljoen in 2022 voor Zorg en voor Economie & Participatie een oplopende financiële opgave van 1,95 miljoen euro in 2022. Daarnaast is bepaald dat de beschikbare middelen van 4,8 miljoen euro voor het minimale taakstellend is.

Via programmatisch werken wordt invulling gegeven aan deze ambitie. Inmiddels zijn door het College programmakaarten vastgesteld voor onder andere de programma's Zorg en Economie & Participatie, waarin de strategische doelen, indicatoren en inspanningen zijn opgenomen. Op basis hiervan worden in het eerste kwartaal van 2019 de verder uitgewerkte programmaplannen door het College aan de Raad aangeboden. Om de ambitie uit het coalitieakkoord te kunnen realiseren doen wij voorstellen om de besparingen voor 2019 te realiseren en schetsen we zoekrichtingen, ook voor de periode daarna. Om deze zoekrichtingen verder uit te kunnen werken zijn extra inspanningen nodig.

We vragen uw college toestemming te geven om die extra benodigde inspanningen te financieren uit de innovatiemiddelen die de raad bij de begroting beschikbaar heeft gesteld.

Om de raad te informeren en mee te nemen in de zoekrichtingen wordt in februari 2019 een politiek beraad georganiseerd.

Beoogd effect

In het Maatregelenplan taakstelling 2019, welke als bijlage bij dit voorstel is toegevoegd, wordt voor 2019 voorgesteld hoe de taakstelling van 1,1 miljoen euro op zorg te realiseren. Het gaat hierbij om:

- Besparing via doorbraakmethode mpg huishoudens 0,75 miljoen euro (conform vastgestelde B&W-voorstel 6572);
- Besparing van middelen Gids 0,24 miljoen euro;
- Besparing via dagstructurering als welzijnsactiviteit, waardoor een besparing ontstaat op Wmo maatwerk (OMD) 0,30 miljoen euro;

- Besparing van middelen peuteropvang 0,15 miljoen euro.

De taakstelling van 0,65 miljoen euro op participatie in 2019 wordt als volgt gerealiseerd:

- Hoogconjunctuur verzilveren, waardoor het budget voor bijstandsgerechtigden verlaagd kan worden met 0,25 miljoen euro;
- Verlagen van het participatiebudget met 0,4 miljoen euro.

De lasten voor het minimabeleid blijven binnen het taakstellend budget van het minimabeleid van 4,8 miljoen euro, door de volgende maatregelen in 2019 door te voeren:

- Een besparing van 0,1 miljoen euro op de bijzondere bijstand;
- een besparing van 0,3 miljoen euro op de collectieve ziektekostenverzekering;
- een besparing van 0,6 miljoen euro door de versoering van de individuele inkomstenstoeslag en geen verhoging individuele studietoeslag;
- het budget van "Almelo doet Mee" te verlagen met 0,09 miljoen euro;

Er worden maatregelen en zoekrichtingen tot besparing voorgesteld, welke deels nader uitgewerkt worden voor de perspectiefnota 2020. In de tabel hieronder wordt aangegeven om welke zoekrichtingen het gaat voor WMO, Jeugdhulp en Participatie. In de tabel wordt eveneens aangegeven welke investering vanuit het innovatiebudget nodig is.

Innovatiebudget zorg

Zoekrichting/ Maatregel	Innovatie budget 2019 (x1000)	Toelichting
Uitbreiden MPG	200	Effect van doorbraakmethode multiproblem huishoudens versterken door bestaand MPG team gericht op meerjarig ondersteunen van gezinnen uit te breiden. Dit bedrag geeft de ruimte om elk kwartaal 1 uitvoerder toe te voegen.
WMO Toezicht	200	Collegevoorstel vastgesteld waarbij 2,5 fte wordt toegevoegd aan SRT. Bedrag benodigd voor 2,5 fte.
Toegang Sociaal Domein	120	Per 1 april loopt project af waarna besluitvorming over nieuwe organisatie uitvoering sociaal volgt. Budget is benodigd voor voortzetting pilots 1-4-19 tot 1-1-2020
Contractmanagement Wmo Jeugd	150	Zorgt voor versterking op het gebied van contractmanagement.
Inkoop Wmo Jeugd -Minder residentiële hulp -Andere sturing	100 100	Pilots die gaan lopen nav inkoop wmo/jeugd.
Wijkteam: Analyse casusniveau en aanpassen beleid	325	Het aanscherpen van de verordening en beleidsregels en uitvoeren analyse op casusniveau bij de wijkteams. Bedrag is benodigd voor externe expertise en ambtelijke inzet.
Dagstructurering als welzijnsactiviteit	200	College heeft hierop besloten op 18 december 2018
Sociaal Hospitaal	72	College heeft hierover al besloten in september 2018, bedrag is voor 2019, 2020 en 2021
Subsidieverstrekking aanpassen	50	Alle subsidies worden tegen het licht gehouden, met het afwegingskader hoe de subsidie bijdraagt aan het terugdringen van de zorgvraag WMO en Jeugd/Participatie
Verkenning toekomstbestendige huishoudelijke ondersteuning	75	Middelen worden ingezet voor externe expertise

Innovatiebudget	1.750	
Totaal	1.592	
Gereserveerd voor programma Zorg	158	

Innovatie middelen economie en participatie

Zoekrichting	Innovatie budget 2019 (x1000)	Toelichting
Extra inzet op voorkomen van schulden/Schuldenlab	298	Almelo is onderdeel van schuldenlab Nederland. Middels dit lab worden evidence based maatregelen in andere gemeente, ingezet in Almelo
Twentse belofte	50	Middelen worden ingezet voor externe deskundigheid
Verbeteren informatievoorziening	85	Kennisverbreding I&A ten behoeve van dashboard Sociaal Domein
Innovatiebudget	750	
Totaal	433	
Gereserveerd voor programma Economie en Participatie	317	O.a. voor professionalisering accountmanagement en ondernemersloket reserveren.

In de bijlage Maatregelenplan staat aanvullende informatie over de invulling van de taakstellingen over 2019 en de zoekrichtingen voor de periode daarna. De zoekrichtingen moeten een bijdrage gaan leveren aan de oplopende opgave richting 2022. Besluitvorming hierover vindt later plaats.

Argumenten voor

2.1 en 3.1 conform coalitieakkoord en programmabegroting 2019

De voorgestelde besluiten genoemd onder 1 tot en met 11 passen binnen de ingezette koers van het coalitieakkoord "Ambitie, daadkracht en vertrouwen" om te innoveren, verbeteren en anders organiseren van de zorg en de opdracht van het College om uit te komen met de Rijksmiddelen voor de WMO en Jeugd. Voor 2019 is een taakstelling van 0,5 miljoen opgenomen.

Daarnaast moet er een besparing van 0,25 miljoen euro gerealiseerd worden binnen economie en participatie door samenhang van de arbeidsmarkt, ondernemerschap en armoede en het taakstellende budget van 4,8 miljoen euro voor het minimabeleid. Genoemde taakstellingen zijn opgenomen in de programmabegroting 2019.

2.2 en 3.2 openstaande taakstellingen 2019

Voor 2019 staan nog twee taakstellingen open. Het gaat hier om een taakstelling van 0,4 miljoen euro op de participatie (Perspectiefnota 2016) en de taakstelling van 0,6 miljoen euro op de zorgkosten (Perspectiefnota 2017). Deze taakstellingen staan vermeld in de programmabegroting 2019 als kostenbesparing participatiewet en kostenbesparing sociaal domein.

4.1 taakstellend budget minimabeleid

De opgevoerde besparingen dragen bij aan het in het coalitieakkoord geformuleerde uitgangspunt dat het in de programmabegroting 2019 beschikbaar gestelde budget van 4,8 miljoen euro voor minimabeleid taakstellend is. De besparingen gaan de overschrijding van dit taakstellend budget tegen.

5.1 inzet op preventie en voorliggende voorzieningen

We willen innoveren en investeren in voorliggende voorzieningen, preventie en de toegang om het zorggebruik in de hand te kunnen houden. De programma's Zorg en Economie & Participatie dragen hieraan bij.

Met de extra inspanningen (projecten) in het kader van de zoekrichtingen, willen we inwoners beter ondersteunen op het gebied van werk en zorg, tegen lagere kosten. Dat doen we door het beroep op geïndiceerde, duurdere, voorzieningen te beperken en mensen meer gebruik te laten maken van laagdrempelige voorzieningen in het voorliggende veld. Hiermee willen we ook de samenhang tussen de velden verbeteren. Om dit te realiseren wordt een beroep gedaan op de beschikbaar gestelde innovatiemiddelen.

Voorgaande past binnen de uitgangspunten van de door de Raad vastgestelde beleidsplan "Samen mee(r) doen".

6.1 Inzet op samenhang van arbeidsmarkt, ondernemerschap en armoede

We willen de samenhang tussen arbeidsmarkt, ondernemerschap en armoede verbeteren. De uitstroom uit de bijstand moet beter en duurzamer onder andere via samenwerking met de ondernemers in onze stad. Investerings op accountmanagement en schuldpreventie is hierbij nodig. De programma's Economie & Participatie en Zorg dragen hieraan bij.

Met de extra inspanningen (projecten) in het kader van de zoekrichtingen, willen we inwoners beter ondersteunen op het gebied van werk en zorg, tegen lagere kosten. Om dit te realiseren wordt een beroep gedaan op het beschikbaar gestelde innovatiebudget van 1,5 miljoen euro.

Kanttekeningen

De vraag is hoe reëel deze totale opgave is, gezien de ontwikkelingen van rijkswege en de autonome stijging in de Wmo en de Jeugdhulp. Als we de zoekrichtingen uitwerken en toepassen is het nog steeds de vraag of we in staat zijn om de ambitie, om het met de Rijksmiddelen te doen, kunnen halen. De cijfers van 2018 laten wederom een stijging in het zorggebruik zien. We zetten ons tot het uiterste in om én de juiste zorg te bieden én om de overschrijdingen op de zorg en participatie tegen te gaan. Landelijk is bekend dat veel gemeenten niet (meer) uitkomen met de rijksmiddelen, inmiddels ook gemeenten waarbij geen verhoogde jeugdproblematiek aan de orde is en moeite hebben langdurig de tekorten te kunnen dragen.

Landelijke ontwikkelingen hierbij zijn: autonome stijging van de zorgvraag, opwaartse druk op p en q van Wmo- en jeugdvoorzieningen, beleidswijzigingen van het Rijk die leiden tot meer taken voor de gemeente zonder financiële compensatie, tekorten bij veel gemeenten op beschikbare budgetten, in 2018 voor het eerst stabilisatie van aantal jeugdzorgvragen, echter dit zegt nog niets over het kostenverloop.

Rondom de verdeelmodellen is Almelo nadeelgemeente op alle drie de budgetten Participatie, Wmo en Jeugd en we verkeren in onzekerheid over gevolgen van het verdeelmodel per 2021 voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Vanuit het Rijk wordt op dit moment gekeken naar de huidige verdeelmodellen. Vanaf 2021 komen er nieuwe verdeelmodellen.

Voor wat betreft het buigbudget zijn we als gemeente niet alleen afhankelijk van de lastenkant maar ook de inkomstenkant vanuit het Rijk, hierop hebben we geen invloed.

Alternatieven

De begroting reëel aanpassen op het feitelijke zorggebruik en de in het coalitieakkoord gestelde ambitie (deels) niet uitvoeren. Hiermee wordt het Maatregelenplan en daarmee ook de transformatie niet uitgevoerd.

Lobby richting Provincie en Rijk vergroten en brede problematiek aan de orde stellen, zodat de inkomstenkant wordt verhoogd, dit ook conform aangenomen motie bij de programmabegroting 2019. Dit doen we sowieso.

Kosten, opbrengsten, dekking en preventief toezicht

De besparingen of vrijval op het buigbudget, participatiebudget, het minimabeleid, Sociaal Hospitaal, Gids, maatwerkbudget voor OMD en peuterspeelzaalwerk voor 2019 te verwerken in de begroting 2019, via verzamelbesluit.

De incidentele kosten welke nodig zijn voor de uitwerking van de zoekrichtingen te dekken uit bij begroting vastgestelde innovatiebudgetten Zorg en Economie & Participatie.

Uitvoering

De uitvoering van de voorstellen valt deels binnen de formatie. Voor de maatregelen en zoekrichtingen worden projecten opgezet waarop externe deskundigheid nodig is, deze worden bekostigd vanuit het innovatiebudget.

Bijlagen

- Maatregelenplan 2019

Procesinformatie

Intern overleg

Zowel het Maatregelenplan als het collegevoorstel zijn afgestemd met hoofd uitvoering, betrokken proceseigenaren en (financiële) medewerkers en besproken in de stuurgroep sociaal domein (Directeur sociaal domein en Collegeleden).

Afstemming met portefeuillehouder

Via stuurgroep sociaal domein

Directie-advies

B&W voorstel standaard

Communicatie over het besluit

Regulier